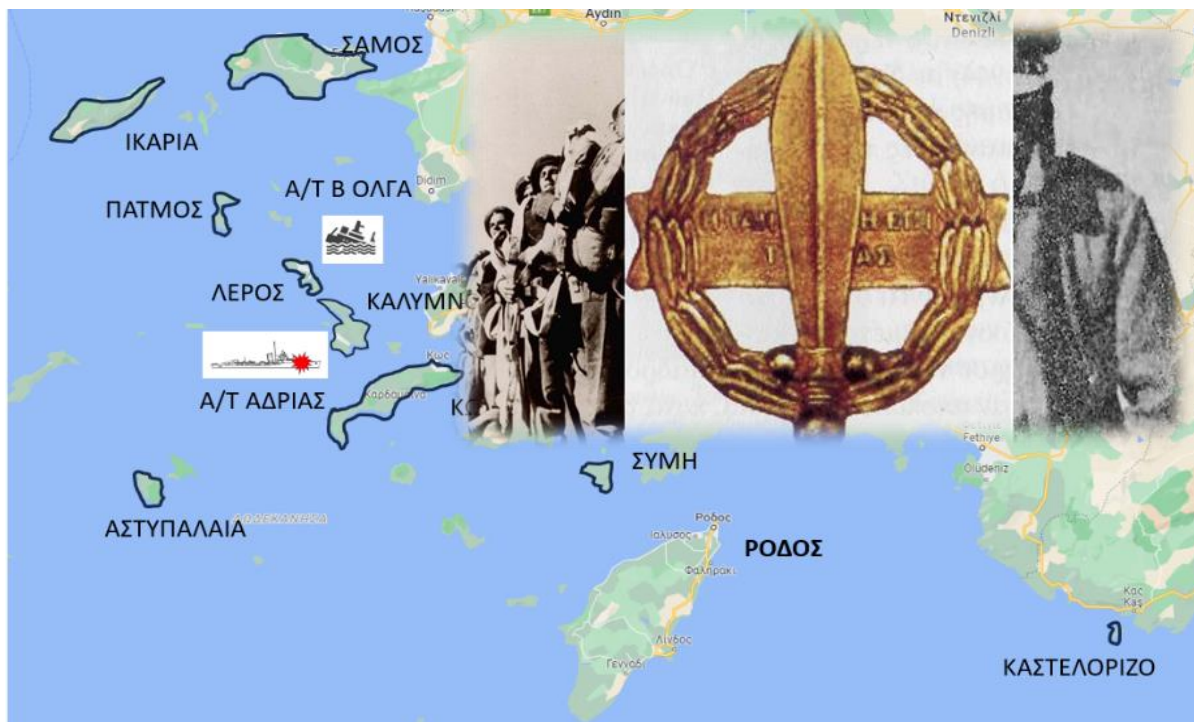

Η Επιχείρηση «Έπαθλον(Accolade), Σεπτέμβριος - Νοέμβριος 1943».

Γράφει ο Αντιστράτηγος ε.α Ιωάννης Κρασσάς.

“Αντону”Ηντεν (ΥΠΕΞ Ην. Βασιλείου): «Σχετικά μέ την Τουρκία.

Μποροῦμε νά κάνουμε κάτι γιά νά βελτιώσουμε τήν κατάσταση;».

Ίωσήφ Στάλιν(Γενικός Γραμματέας ΚΚΣΕ): «Πέστε τους ὅτι θά πάρουν τὰ Δωδεκάνησα». Μόσχα 16 Δεκεμβρίου 1943, από το ημερολόγιο του Αν. Ήντεν.

Η Παράδοση της Ιταλίας.

Ο Ιούλιος και ο Αύγουστος του 1943 ήσαν μήνες σημαντικών γεγονότων του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο οποίος συμπλήρωνε το τέταρτο έτος, από την έναρξή του την 1^η Σεπτεμβρίου 1939. Την 17^η Ιουλίου του 1943 συμμαχικές δυνάμεις αποτελούμενες από Αμερικανικά, Βρετανικά και Καναδικά στρατεύματα αποβιβάσθηκαν στη Σικελία, στα πλαίσια επιχειρήσεως με τη κωδική ονομασία «Χάσκι^[1](Operation Husky)». Η μεταφορά του πολέμου επί ιταλικού εδάφους, οδήγησε στην πτώση του δικτάτορα Μπενίτο Μουσολίνι,^[2] που κυβερνούσε από το 1922. Την 25^η Ιουλίου 1943, το Μεγάλο Φασιστικό Συμβούλιο αποφάσισε την καθαίρεσή του, από την θέση του πρωθυπουργού της χώρας. Ο Βασιλεύς Βίκτωρ Εμμανουήλ ο Γ΄ ^[3] ανέθεσε την εξουσία στον 70χρονο Στρατάρχη Πιέτρο Μπαντόλιο^[4]. Ο Ιταλός δικτάτορας φυλακίσθηκε στο Γκράντ

Σάσσο των Αμπρουζίων Ορέων[5]. Την 8^η Σεπτεμβρίου 1943, ο Μπαντόλιο ανακοίνωσε την συνθηκολόγηση της Ιταλίας και την συμπαράταξή της με τις συμμαχικές δυνάμεις. Η ενέργεια αυτή έφερε πιο κοντά την ήττα του άξονος και επηρέασε τις εξελίξεις στη χώρα μας.

Η Κατάσταση στην Ελλάδα.

Η ιταλική κατοχή στην Ελλάδα ασκείτο από την 11^η Στρατιά αποτελούμενη από 12 Μεραρχίες Πεζικού(140.000 άνδρες), στην Δυτική Μακεδονία, Θεσσαλία, Ήπειρο, Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησο, Ιόνια Νησιά, Σάμο και Ικαρία, ενώ στα Δωδεκάνησα από την Ιταλική Ναυτική Διοίκηση Δωδεκανήσων(50.000 άνδρες). Η απόφαση του Μπαντόλιο αιφνιδίασε τόσο τα γερμανικά, όσο και τα ιταλικά στρατεύματα, τα οποία βρέθηκαν στην κυριολεξία «έν μία νυκτί» από σύμμαχοι εχθροί. Ο Χίτλερ διέταξε τη σκληρή τιμωρία των Ιταλών που τούς χαρακτήρισε «γεννημένους προδότες». Οι Γερμανοί, μετά την παράδοση της Ιταλίας αύξησαν τις μεραρχίες τους στην Βαλκανική από 18 σε 46, προερχόμενες κυρίως από το ρωσικό μέτωπο.

Ιταλοί στρατιώτες παραδίδονται στους Γερμανούς στην Κεφαλονιά.

Στην Κέρκυρα και την Κεφαλονιά, οι ιταλικές δυνάμεις της Μεραρχίας Άκουι, συγκρούστηκαν με τις Γερμανικές, οι οποίες μετά από σθεναρά αντίσταση κατά την οποία φονεύθηκαν 1.500 άνδρες συνθηκολόγησαν. Οι Γερμανοί εκτέλεσαν τους 4.635 παραδοθέντες, συμπεριλαμβανομένου και του διοικητού της Μεραρχίας, Υποστρατήγου Αντόνιο Γκάντι. Με θέμα την σφαγή των Ιταλών στην Κεφαλονιά, έχει γυριστεί η ταινία:

«Το Μαντολίνο του Λοχαγού Κορέλι». Οι Μεραρχίες «Πινερόλο» στην Θεσσαλία και η «Κουνέο» στην Σάμο, πειθάρχησαν στην διαταγή του Μπαντόλιο και τάχθηκαν στο πλευρό των συμμάχων.

Τα Σχέδια του Τσώρτσιλ.[\[6\]](#)

Την εποχή εκείνη Ουίνστον Τσώρτσιλ, παρόλο που δεν συμφωνούσε, αποδέχθηκε τη πρόταση του Αμερικανικού Επιτελείου για την διενέργεια της αποβάσεως στην Ιταλική και όχι στην Βαλκανική χερσόνησο. Ο Βρετανός Πρωθυπουργός πίστευε πως η κατάληψη των Δωδεκανήσων σε πρώτη φάση και στη συνέχεια των νησιών του Αιγαίου μαζί με την ηπειρωτική Ελλάδα, θα του εξασφάλιζαν τον έλεγχο της Ανατολικής Μεσογείου και θα του επέτρεπαν να διαπραγματευτεί με την Τουρκία την συμμετοχή της στον πόλεμο, στο πλευρό των συμμάχων. Ο έλεγχος του Αιγαίου και των Δαρδανελίων θα διευκόλυνε τον εφοδιασμό της Ρωσίας, ενώ η Γερμανική πολεμική βιομηχανία θα στερείτο του πολύτιμου τουρκικού χρωμίου. Τα κίνητρα του Τσώρτσιλ είχαν σχέση και με την μεταπολεμική ισορροπία δυνάμεων, γιατί φοβόταν ότι τα Βαλκάνια θα περιέρχονταν υπό τον έλεγχο της Σοβιετικής Ενώσεως. Η επιχείρηση είχε σχεδιασθεί από το 1939, αλλά παρέμεινε στο αρχείο μέχρι να δοθεί η κατάλληλη ευκαιρία για την υλοποίησή της.

Ο Χίτλερ διατηρούσε την ίδια άποψη και ήθελε πάση θυσία να διατηρήσει τον έλεγχο της γραμμής Πελοποννήσου-Κυθήρων-Κρήτης-Καρπάθου-Ρόδου, την οποία αποκαλούσε «Σιδηρούν Δακτύλιο (Der Eiserne Ring)». Ο Φύρερ απέρριψε τη πρόταση των επιτελών του να αποσυρθούν από την Ελλάδα και να αμυνθούν στο ύψος της γραμμής Αλβανία, Σκόπια, Βουλγαρία. Θεωρούσε ότι μια τέτοια ενέργεια θα έσπρωχνε όχι μόνο την Τουρκία στο πλευρό των συμμάχων, αλλά επιπλέον τη Βουλγαρία τη Ρουμανία και την Ουγγαρία.

Η Επιχείρηση «Έπαθλον».

Την 10^η Σεπτεμβρίου 1943, στα πλαίσια της επιχειρήσεως «Έπαθλον», η 234 Βρετανική Ταξιαρχία, ο Ελληνικός Ιερός Λόχος[\[7\]](#) (350 άνδρες), υπό το Συνταγματάρχη Πεζικού Χριστόδουλο Τσιγάντε[\[8\]](#) με τη βοήθεια της Ιταλικής Μεραρχίας Κουνέο απελευθέρωσαν τα νησιά Καστελόριζο[\[9\]](#), Σάμο, Ικαρία, Λέρο[\[10\]](#), Σύμη, Πάτμο, Κω, Κάλυμνο και Αστυπάλαια. Οι ιταλικές φρουρές των νησιών, μετά την καθαίρεση του Μουσολίνι

και την συνθηκολόγηση της Ιταλίας, τάχθηκαν στο πλευρό των συμμάχων. Στην Ρόδο οι δύο ιταλικές μεραρχίες δυνάμεως 35.000 ανδρών παραδόθηκαν άνευ αντιστάσεως στους 6.000 Γερμανούς που στάθμευαν στο νησί. Οι Γερμανοί απέτρεψαν την παράδοση των ιταλικών δυνάμεων και συνέλαβαν τον Ιταλό κυβερνήτη Αντιναύαρχο Ινίγκο Καμπιόνι (Inigo Campioni). Τον απέστειλαν στην «Δημοκρατία του Σαλό [\[11\]](#) (Τμήμα της Βορείου Ιταλίας υπό τη διοίκηση του Μουσολίνι)», όπου δικάστηκε με την κατηγορία της προδοσίας και εκτελέστηκε. Στο διάστημα αυτό οι Βρετανοί σκοπίμως παρείχαν πολύ μικρή πληροφόρηση στην εξόριστη Ελληνική Κυβέρνηση [\[12\]](#) για τα διαδραματιζόμενα στα Δωδεκάνησα και τη Σάμο. Το κέντρο επικοινωνιών του βρετανικού Στρατηγείου δεν απέστειλε το διάγγελμα του Βασιλέως Γεωργίου Β΄ προς τους κατοίκους της Σάμου, με την ευκαιρία της απελευθερώσεώς της νήσου.

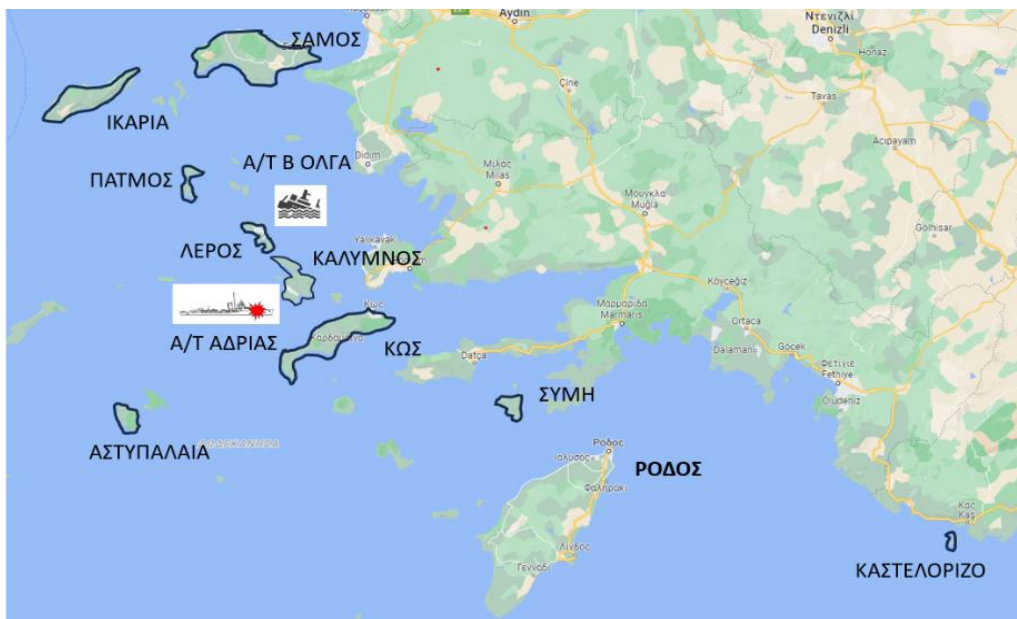
Ο Συνταγματάρχης Πεζικού Χριστόδουλος Τσιγάντες.

Η Γερμανική Αντίδραση.

Οι Γερμανοί ενίσχυσαν τις δυνάμεις τους σε προσωπικό και μέσα (αεροπορία και ναυτικό) και ανέθεσαν την ανακατάληψη των νήσων στον «Υποστράτηγο Φρέντεριχ Μούλλερ (Friedrich Müller) [\[13\]](#) τον επιλεγόμενο «Χασάπη της Κρήτης», λόγω των θηριωδιών που διέπραξε σε βάρος των αμάχων της μεγαλονήσου. Τα νησιά Κως και Λέρος απετέλεσαν πεδία σφοδρών συγκρούσεων μεταξύ των γερμανικών και των Ιταλο-βρετανικών δυνάμεων. Την 4^η Οκτωβρίου, οι Γερμανοί κατέλαβαν τη Κω και εκτέλεσαν όλους τους Ιταλούς αξιωματικούς (90) με την κατηγορία της προδοσίας. Οι αιχμάλωτοι Βρετανοί ανήλθαν σε 1.600, ενώ οι νεκροί και οι τραυματίες ξεπέρασαν τους 200. Ακολούθησε η κατάληψη της Σύμης, της Αστυπάλαιας και της Καλύμνου. Την 16^η Νοεμβρίου οι υπερασπιστές

της Λέρου, 2.600 Βρετανοί και 5.000 Ιταλοί στρατιώτες παραδόθηκαν στους Γερμανούς. Οι Ιταλοί αιχμάλωτοι αντιμετωπίστηκαν με πρωτοφανή σκληρότητα, λόγω της αλλαγής στρατοπέδου. Η Σάμος παραδόθηκε άνευ αντιστάσεως. Την 17^η Νοεμβρίου αποχώρησαν από το νησί 358 άνδρες του Ελληνικού «Ιερού Λόχου», 138 Βρετανοί και 3.000 Ιταλοί στρατιώτες, 2.000 πολίτες και 400 Έλληνες αντάρτες, γεγονός που σήμανε τη λήξη της επιχειρήσεως. Οι Γερμανοί αποκαταστήσαν τη κυριαρχία τους με τίμημα 4.000 νεκρούς και κατάρριψη 100 αεροσκαφών.

Η Περιοχή Ενεργείας της Επιχειρήσεως "Έπαθλον".

Οι Απώλειες του Ελληνικού Βασιλικού Πολεμικού Ναυτικού.

Την 26^η Σεπτεμβρίου 1943 στη Λέρο, το ναυτικό μας θρήνησε την απώλεια του αντιτορπιλικού «Βασίλισσα Όλγα [\[14\]](#)» μετά από αεροπορική επιδρομή. Ο ηρωικός κυβερνήτης του Πλωτάρχης Γεώργιος Μπλέσσας [\[15\]](#), μαζί με 70 άνδρες [\[16\]](#), από τους 222 άνδρες που επέβαιναν στο πλοίο, έχασαν τη ζωή τους.

Το αντιτορπιλικό «Βασίλισσα Όλγα».

Την 22^α Οκτωβρίου το αντιτορπιλικό «Αδρίας^[17]» με κυβερνήτη τον Πλωτάρχη Ιωάννη Τούμπα^[18], μετά από πρόσκρουση σε νάρκη ανοικτά της Καλύμνου, έχασε την πλώρη του, αλλά δεν βυθίσθηκε και οι μηχανές του συνέχισαν να λειτουργούν. Το «αδελφό» βρετανικό αντιτορπιλικό «Hurworth» που έσπευσε προς βοήθειά του, προσέκρουσε σε νάρκη και βυθίσθηκε αύτανδρο, παρασέρνοντας στον βυθό 134 γενναίους άνδρες. Το «Αδρίας» άσχημα πληγωμένο προσάραξε στην τουρκική παραλία του «Γκιουμουσλούκ (Gütmüslük)», απέναντι από την Κάλυμνο. 21 άνδρες του πληρώματος ήσαν νεκροί, αλλά υπήρχαν και 19 βαριά τραυματισμένοι σφηνωμένοι στα συντρίμια. Ο Τούμπας του αφηγείται: **«Τους κρατούσαμε σε κατάσταση διαρκούς μέθης με κονιάκ. Όταν πέθαναν, τα υπόλοιπα ανέλαβε ένας Τούρκος χασάπης, είναι από τις εικόνες που προσπαθεί κανείς να διώξει από το μυαλό του»**. Την 6^η Δεκεμβρίου 1943, μετά από τις απαραίτητες επισκευές το «ακρωτηριασμένο πλοίο» κατέπλευσε στην Αλεξάνδρεια, ανήμερα του Αγίου Νικολάου, όπου έτυχε ενθουσιώδους υποδοχής.

Το Βρετανικό ναυτικό έχασε συνολικά 4 αντιτορπιλικά και 2 υποβρύχια.

Το «τραυματισμένο Αντιτορπιλικό Αδρίας» εισέρχεται στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας την 6η Δεκ 1943.

Διαπιστώσεις - Συμπεράσματα.

Η αποτυχία της επιχειρήσεως «Έπαθλον» υπήρξε απόρροια της πλημμελούς προετοιμασίας, των περιορισμένων δυνάμεων και της αδυναμίας υποστηρίξεως τους, μετά την κατάληψη των νήσων.

Η αποτυχημένη κατάληξή της λειτούργησε προς όφελος των ελληνικών συμφερόντων, γιατί υπήρχε πιθανότητα εκχωρήσεως από τους Βρετανούς της Ρόδου ή και άλλων νήσων στην Τουρκία, προκειμένου να συνταχθεί με τους συμμάχους. Για την ιστορία την 23^η Φεβρουαρίου 1945, η Τουρκία κήρυξε «φραστικά» τον πόλεμο κατά της Γερμανίας, όταν όλα είχαν πλέον κριθεί.

Η συμπεριφορά των Βρετανών να μην εμπλέξουν την Ελληνική Κυβέρνηση στο Κάιρο στη σχεδίαση και διεξαγωγή της επιχειρήσεως, επιβεβαιώνει το κανόνα ότι «Τα κράτη δεν έχουν σταθερούς συμμάχους, άλλα σταθερά συμφέροντα» και ότι «Η διπλωματία δεν αποτελεί πράξη φιλανθρωπίας».

Η αιφνίδια αλλαγή στρατοπέδου της Ιταλίας, σηματοδότησε την έναρξη της απώλειας και της δυστυχίας του Ιταλικού προσωπικού από

τους πρώην συμμάχους τους Γερμανούς. Από τους 190.000 των ιταλικών στρατευμάτων, 146.000 παρέμειναν υπό τον Γερμανικό έλεγχο είτε ως συνεργαζόμενοι, είτε ως αιχμάλωτοι, 14.000 φονεύθηκαν, ενώ οι λοιποί προσπάθησαν να διασωθούν στα ελληνικά όρη.

Από τους Ιταλούς που κατέφυγαν στις ανταρτοκρατούμενες περιοχές της Ελλάδος, ένας αριθμός διασώθηκε, ενώ αρκετοί δεν επέστρεψαν ποτέ στην πατρίδα τους[19]. Η απόκτηση του ιταλικού οπλισμού από τον ΕΛΑΣ(Ελληνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός) συνέβαλε αποφασιστικά στην εδραίωση της κυριαρχίας του σε μεγάλο μέρος της ελληνικής υπαίθρου[20].

Ο ιστορικός ρεαλισμός έχει δείξει ότι για τα μη ισχυρά κράτη είναι προτιμότερο να παραμένουν σταθερά στις συμμαχίες τους παρά να αλλάζουν στρατόπεδο.

Η επιλογή του Ιωάννη Μεταξά να αντισταθεί στην Ιταλία και να προτιμήσει το στρατόπεδο των συμμάχων δικαιώθηκε εκ του αποτελέσματος, με την ενσωμάτωση των Δωδεκανήσων στην Ελλάδα(7 Μαρτίου 1948).

Αντιστράτηγος ε.α Ιωάννης Κρασσάς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

1. Σόλων Νεοκλής Γρηγοριάδης, **Ιστορία της Σύγχρονης Ελλάδος (1941-1974)** Αθήνα 1973, ΕΚΔΟΣΕΙΣ Κ. ΚΑΠΟΠΟΥΛΟΣ.
2. **ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ**, ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε., Αθήνα 1977.
3. **Ο Ελληνικός Στρατός στην Μέση Ανατολή**, ΓΕΣ/Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, Αθήνα 1995.
4. Αντγος ε.α. Χρήστος Φωτόπουλος, **Ο Υποστράτηγος Χριστόδουλος Τσιγάντες**, Αθήνα 2002.
5. Ουίνστον Τσώρτσιλ, **Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος**, Αθήνα 2013, ΓΚΟΒΟΣΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

[1] Η κατάληψη της Σικελίας ολοκληρώθηκε την 17^η Αυγούστου 1943 και στη συνέχεια αποβιβάστηκαν στην ιταλική Χερσόνησο.

[2] Ο Μπενίτο Αντρέα Μουσολίνι (1883–28 Απρ 1945), υπήρξε ο ιδρυτής του Φασιστικού Κόμματος της Ιταλίας, την οποία κυβέρνησε από το 1922 έως το 1943. Συμμάχησε με το Χίτλερ και συμμετείχε στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο από τον Ιούνιο του 1940.

Ο Μπενίτο Μουσολίνι.

[3] Ο Βίκτωρ Εμμανουήλ Γ΄ (1869-1946), ήταν ο τρίτος Βασιλεύς της Ιταλίας, ο οποίος παρέμεινε στο θρόνο 46 έτη (από το 1900 έως το 1946). Επιπροσθέτως κατείχε τους θρόνους της Αιθιοπίας και της Αλβανίας, κάτι που δεν αναγνωρίστηκε διεθνώς. Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του η Ιταλία συμμετείχε στους δύο παγκόσμιους πολέμους. Την ίδια περίοδο αναπτύχθηκε ο ιταλικός φασισμός. Το 1946 παραιτήθηκε από το θρόνο της Ιταλίας υπέρ του διαδόχου του Ουμβέρτου Β΄, ελπίζοντας να κερδίσει έδαφος η μοναρχία στο σχεδιαζόμενο δημοψήφισμα για το πολίτευμα της χώρας. Μετά τη νίκη της αβασίλευτης δημοκρατίας, εξορίστηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, όπου πέθανε τον επόμενο χρόνο.

Ο Βίκτωρ Εμμανουήλ Γ΄.

[4] Ο Στρατάρχης Πιέτρο Μπαντόλιο (1871-1956). Συμμετείχε στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ως διοικητής Σώματος Στρατού. Διεύθυνε ο ίδιος τις προκαταρκτικές διαπραγματεύσεις της ανακωχής την οποία και υπέγραψε ως αντιπρόσωπος της Ιταλίας. Το 1926 προήχθη στον βαθμό του στρατάρχη. Στη συνέχεια ανέλαβε αρχιστράτηγος των ιταλικών δυνάμεων κατά τον Ιταλο-αβησσυνιακό πόλεμο οπότε και ορίστηκε Αντιβασιλεύς της Ιταλικής Ανατολικής Αφρικής. Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξε αρχηγός του Γενικού Επιτελείου. Υπό τις διαταγές του καταλήφθηκε το Βασίλειο της Αλβανίας και στη συνέχεια ξεκίνησε ο Ελληνο-ϊταλικός του 1940. Το 1947 καταδικάστηκε για συνεργασία με το φασιστικό καθεστώς με συνέπεια ν' αποβληθεί της Γερουσίας της οποίας αποτελούσε μέλος.

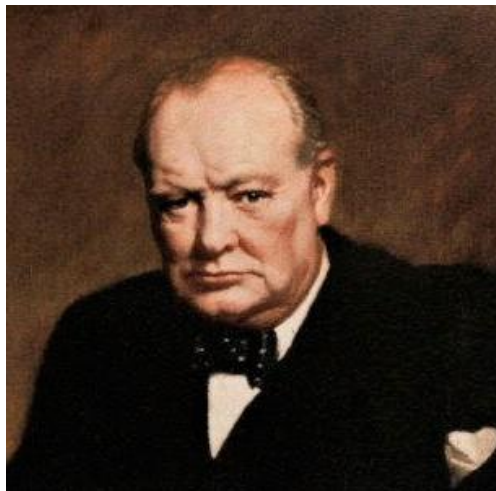

Ο Στρατάρχης Πιέτρο Μπαντόλιο.

[5] Το ξενοδοχείο κτίσθηκε στην κορυφή των Απέννινων Ορέων σε υψόμετρο 2.100 μέτρων. Απελευθερώθηκε από τον Λοχαγό του στρατιωτικού τμήματος των Ες Ες Όττο Σκορτσένυ, μετά από μία παράτολμη καταδρομική ενέργεια.

[6] Ο Σερ Ουίνστον (Λέοναρντ, Σπένσερ) Τσώρτσιλ, πολιτικός, στρατιωτικός, δημοσιογράφος και συγγραφέας, (1874–1965). Ο πατέρας του ήταν ο Λόρδος Ράντολφ Τσώρτσιλ και μητέρα του η Αμερικανίδα καλλονή Τζένη Τζερόμ, κόρη χρηματιστού. Ο Τσώρτσιλ μαζί με τον Ρούζβελτ και τον Στάλιν θεωρούνται οι τρεις «μεγάλοι» του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Ξεκίνησε την σταδιοδρομία του ως αξιωματικός ιππικού του βρετανικού στρατού και συμμετείχε σε διάφορες εκστρατείες (Ινδία, Σουδάν, Α΄ ΠΠ).

Την 10^η Μαΐου του 1940, λίγο πριν από την επίθεση των Γερμανικών στρατευμάτων εναντίον της Γαλλίας, σε ηλικία 65 χρονών ανέλαβε τα καθήκοντα του πρωθυπουργού, υποσχόμενος «*αἷμα, μόχθο, δάκρυα και ιδρώτα*». Ο Τσώρτσιλ έδειξε σαν να είχε προετοιμάσει όλη του την ζωή, για να ηγηθεί της Μεγάλης Βρετανίας, κατά του εχθρού που απείλησε την ύπαρξή της. Υπήρξε άνθρωπος με έντονο πατριωτισμό, αμετακίνητος στις αρχές του, με ανεξάντλητη ενεργητικότητα και σιδερένια κράση. Το 1953 τιμήθηκε με το Νόμπελ Λογοτεχνίας για την συγγραφή της πεντάτομης ιστορίας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Ο Σερ Ουίνστον Τσώρτσιλ.

[7] Ο Ιερός Λόχος ήταν ελληνική στρατιωτική μονάδα, που συγκροτήθηκε το 1942 στη Μέση Ανατολή και αποτελείτο εξ ολοκλήρου από Αξιωματικούς των τριών όπλων(Στρατό, Ναυτικό Αεροπορία), της Βασιλικής Χωροφυλακής. και μαθητών της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων, υπό την διοίκηση του Συνταγματάρχου(ΠΖ) Χριστόδουλου Τσιγάντε. Πολέμησε στην Βόρειο Αφρική(Λιβύη-Τυνησία) και στο Αιγαίο κυρίως σε καταδρομικές και εκκαθαριστικές επιχειρήσεις. Διαλύθηκε τον Αύγουστο του 1945 και αποτέλεσε το φυτώριο των ανδρών των σύγχρονων ελληνικών ειδικών δυνάμεων. Οι συνολικές απώλειες του Ιερού Λόχου ανήλθαν σε 25 νεκρούς, 56 τραυματίας, 3 αγνοούμενους και 29 ομήρους, ενώ η δύναμη ανέρχονταν σε 1.000 άνδρες.

Άνδρες του Ιερού Λόχου σε αποστολή στην έρημο.

[8] Ο Στρατηγός Χριστόδουλος Σβορώνος-Τσιγάντες (Ρουμανία 1897-Λονδίνο 1970). Το 1914 εισήλθε στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων. Κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο πολέμησε στο Μακεδονικό Μέτωπο, συμμετείχε στο εκστρατευτικό σώμα στην Ουκρανία το 1919 και στην Μικρασιατική εκστρατεία. Η συμμετοχή του με το βαθμό του αντισυνταγματάρχου στο αποτυχημένο κίνημα του Μαρτίου του 1935 είχε ως επακόλουθο την καθαίρεσή του και την καταδίκη του σε ποινή ισόβιων δεσμών. Με την παλινόρθωση της μοναρχίας, το Νοέμβριο του 1935, απονεμήθηκε βασιλική χάρη στον Τσιγάντε, ο οποίος έλαβε άδεια να αναχωρήσει για το εξωτερικό, όχι όμως και να επιστρέψει στο στράτευμα. Κατετάγη στη Λεγεώνα των Ξένων με το βαθμό του λοχαγού, υπηρέτησε ως αξιωματικός-σύνδεσμος με τις «Ελεύθερες Γαλλικές Δυνάμεις» του στρατηγού Ντε Γκωλ και έλαβε μέρος σε επιχειρήσεις στην Ανατολική Αφρική. Το 1942, με την αμνηστία που δόθηκε από την εξόριστη ελληνική κυβέρνηση, ανακλήθηκε στην ενεργό υπηρεσία και επανήλθε στις τάξεις του Ελληνικού Στρατού με το βαθμό του Συνταγματάρχου και ανέλαβε την διοίκηση του Ιερού Λόχου. Μετά την απελευθέρωση της χώρας ο Τσιγάντες διετέλεσε Στρατιωτικός Διοικητής Αρχιπελάγους και Αρχηγός της Ελληνικής Στρατιωτικής Αποστολής Δωδεκανήσων. Αποστρατεύτηκε το 1948, κατόπιν αιτήσεως του. Εργάστηκε ως πολιτικός σχολιαστής στις εφημερίδες «Έθνος», «Ελευθερία» και «Τα Νέα» και διετέλεσε γενικός διευθυντής της Ελληνικής Ραδιοφωνίας (ΕΙΡ).

[9] Στις 12 και 16 Σεπτεμβρίου το ελληνικό αντιτορπιλικό Κουντουριώτης αποβίβασε ένα βρετανικό λόχο στο Καστελόριζο.

[10] Στη Λέρο αποβιβάσθηκε η μεγαλύτερη βρετανική μονάδα, η 234 Ταξιαρχία Πεζικού, αποτελούμενη από 3 τάγματα.

[11] Η Δημοκρατία του Σαλό (Repubblica di Salò), γνωστή και ως Ιταλική Κοινωνική Δημοκρατία ήταν το δεύτερο φασιστικό ιταλικό κάθε-

στώς, που εγκαθιδρύθηκε το Σεπτέμβριο του 1943 στην κωμόπολη Σαλό της Βόρειας Ιταλίας. Η Ιταλική Κοινωνική Δημοκρατία αποτέλεσε τη δεύτερη και τελευταία ενσάρκωση του Ιταλικού φασιστικού κράτους, που ηγήθηκε ο Μπενίτο Μουσολίνι. Το κράτος ασκούσε μικρή κυριαρχία στη βόρεια και κεντρική Ιταλία, εξαρτώμενη άμεσα από την παρουσία των Γερμανικών στρατευμάτων. Διαλύθηκε τον Απρίλιο του 1945.

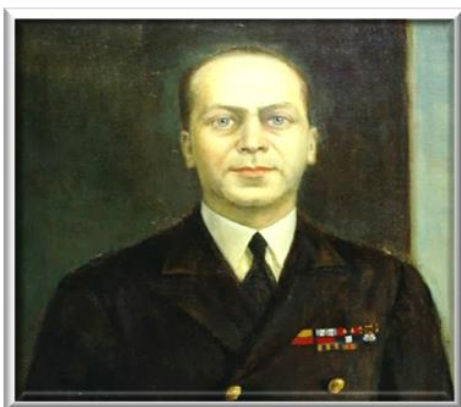
[12] Η Ελληνική Εξόριστη Κυβέρνηση Μέσης Ανατολής, είχε την έδρα της στην πρωτεύουσα της Αιγύπτου και γι' αυτό έμεινε γνωστή και ως Κυβέρνηση Καΐρου. Συγκροτήθηκε μετά την κατάληψη της Ελλάδος από την Γερμανία και την Ιταλία (Ιούνιος 1941). Η πρόταση του Βασιλέως Γεώργιου Β' να εγκατασταθεί η κυβέρνηση στη Κύπρο απορρίφθηκε από τον Τσώρτσιλ, γιατί φοβόταν ότι θα οδηγούσε στην ένωσή της με την Ελλάδα. Επανήλθε στην Αθήνα την 17^η Οκτωβρίου 1944, μετά την απόχρηση των γερμανικών κατοχικών στρατευμάτων. Διατελούσε υπό στενό βρετανικό έλεγχο και αποτελούσε την παγκοσμίως αναγνωρισμένη ελληνική κυβέρνηση, αν και η επιρροή της εντός της χώρας της ήταν πολύ μικρή. Πρωθυπουργοί της Κυβερνήσεως Καΐρου διετέλεσαν, ο Εμμανουήλ Τσουδερός (29 Απριλίου 1941-13 Απριλίου 1944), ο Σοφοκλής Βενιζέλος (13 Απριλίου 1944-26 Απριλίου 1944) και ο Γεώργιος Παπανδρέου (26 Απριλίου 1944-3 Ιανουαρίου 1945).

[13] Μετά τον πόλεμο, ο Μούλερ και ο έτερος διοικητής της Κρήτης Αντιστράτηγος Μπρούνο Μπράουερ (Bruno Bräuer) καταδικάστηκαν σε θάνατο από το Στρατοδικείο Αθηνών για εγκλήματα πολέμου και εκτελέστηκαν την 20^η Μαΐου 1947, στην επέτειο της «Μάχης της Κρήτης».

[14] Το Αντιτορπιλικό «Βασίλισσα Όλγα» καθελκύστηκε το 1938 στη Γλασκόβη της Σκωτίας.

[15] Ο Γεώργιος Μπλέσσας (Κεφαλλονιά 1905-Λέρος 1943). Το 1919 εισήλθε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων, από την οποία αποφοίτησε το 1923 ως μάχιμος σημαιοφόρος. Με αυτόν το βαθμό υπηρέτησε στα θωρηκτά «Κιλκίς», «Λήμνος» και «Γεώργιος Αβέρωφ», καθώς και στο εύδρομο «Έλλη». Κατά τον ελληνο-ϊταλικό πόλεμο ήταν κυβερνήτης του τορπιλοβόλου «Κυδωνία». Στις 10 Απριλίου 1941 ανέλαβε καθήκοντα κυβερνήτη του τορπιλοβόλου «Ασπής», με το οποίο, μετά την κατάρρευση του μετώπου, απέπλευσε προς την Αλεξάνδρεια. Στις 28 Αυγούστου 1942 ανέλαβε τα καθήκοντα κυβερνήτη του αντιτορπιλικού «Βασίλισσα Όλγα».

Ο Αντιπλοίαρχος Γ. Μπλέσσας, κυβερνήτης του Αντιτορπιλικού «Βασίλισσα Όλγα».

[16] Την ημέρα της βύθισής του στο Αντιτορπιλικού «Βασίλισσα Όλγα» επέβαιναν ως πλήρωμα 211 Έλληνες αξιωματικοί και ναυτοδίοποι και 11 Άγγλοι ναύτες, συνολικά δηλαδή 222 άνδρες. Από αυτούς έχασαν τη ζωή του ο κυβερνήτης, 5 αξιωματικοί, 10 υπαξιωματικοί, 54 ναυτοδίοποι και τρεις Άγγλοι ναύτες. Από τους συνολικά 141 Έλληνες διασωθέντες υπήρχαν 23 τραυματίες. Επίσης ως επισκέπτες επέβαιναν στο αντιτορπιλικό 15 πολίτες από τη Λέρο και 7 Έλληνες ναύτες από το πλήρωμα του γερμανικού φορτηγού πλοίου Taganrog. Από αυτούς έχασαν τη ζωή τους 3 Λέριοι και 4 ναύτες.

[17] Το Αντιτορπιλικό «Αδρίας» καθελκύστηκε το Φεβρουάριο του 1942 και παραλήφθηκε από τον Αντιπλοίαρχο Ιωάννη Τούμπα στο Νιούκαστλ της Αγγλίας.

Αντιτορπιλικό κλάσεως του "Αδρίας".

[18] Ο Ιωάννης Τούμπας γεννήθηκε στην Μύκονο το 1901 και απεβίωσε στην Αθήνα το 1995. Αποστρατεύτηκε το 1953 από το Πολεμικό Ναυτικό με τον βαθμό του Αντιναυάρχου και στην συνέχεια πολιτεύτηκε

με το κόμμα το Σοφοκλή Βενιζέλου. Εξελέγη κατ' επανάληψη βουλευτής και ανέλαβε διάφορα υπουργεία. Εκλέχτηκε Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών το 1991.

Ο Πλωτάρχης Ιωάννης Τούμπας, κυβερνήτης του Αντιτορπλικού «Αδρίας».

[19] Η Τύχη της Ιταλικής Μεραρχίας Πινερόλο. Η Μεραρχία Πεζικού Πινερόλο με πλήρη συγκρότηση και οπλισμό για μία ακόμη εφεδρική μεραρχία είχε τομέα ευθύνης την Θεσσαλία. Ο Διοικητής της Στρατηγός Αντόλφο Ινφάντε, μετά από διαπραγματεύσεις με τους Βρετανούς και τον ΕΛΑΣ, παραδόθηκε στους Έλληνες αντάρτες. Η Πινερόλο ήταν η μόνη μεγάλη ιταλική μονάδα, τμήματα της οποίας συμφώνησαν να συνεργαστούν με την ελληνική αντίσταση. Για τον σκοπό αυτό υπογράφηκε σχετικό πρωτόκολλο την 11^η Σεπτεμβρίου 1943. Την 14^η Οκτ. ο ΕΛΑΣ αφόπλισε όλο το προσωπικό της Πινερόλο, αποκτώντας το 90% του οπλισμού και των υλικών της, συμπεριλαμβανομένων και των 1.000 ίππων του συντάγματος Ιππικού Αόστης. Οι αφοπλισθέντες από τους αντάρτες Ιταλοί εγκαταλείφθηκαν στην τύχη τους. Οι περισσότεροι πέθαναν από τις κακουχίες και την ασιτία ή φονεύθηκαν από του Γερμανούς, αφού πρώτα τους «έγδυσαν» οι αγρότες των περιοχών.

Ο Αρχηγός του ΕΛΑΣ Συνταγματάρχης Στέφ. Σαράφης και ο Διοικητής της μεραρχίας Πινερόλο Υποστράτηγος Αντόλφο Ινφάντε.

[20] Ο ΕΛΑΣ τροποποίησε την οργάνωσή του από ανταρτικό σε τακτικό στρατό. Τα γενικά στρατηγεία ονομάσθηκαν μεραρχίες, τα αρχηγεία συντάγματα και τα υπαρχηγεία τάγματα. Στις ελεγχόμενες από τον ΕΛΑΣ κωμοπόλεις λειτούργησαν λέσχες αξιωματικών, ενώ οι διοικητές των μονάδων διέθεταν ιπποκόμους. Σε όλα όμως τα επίπεδα διοικήσεως το ΚΚΕ ήλεγχε τα πάντα. Εκτός από τον στρατιωτικό διοικητή, υπήρχε ο πολιτικός διοικητής και ο καπετάνιος, οι οποίοι ήσαν μέλη του κόμματος και ασκούσαν την πραγματική εξουσία. Για πρώτη φορά το ΚΚΕ αποκτούσε ένα αποφασιστικό μέσο, το οποίο σκόπευε να χρησιμοποιήσει για την κατάκτηση της εξουσίας, μετά την αποχώρηση των Γερμανών.

Πηγή : <https://www.istorikadromena.gr/index.php/>